

Salpausselkä Geopark –etätapaaminen 27.1.2021

Päivi Tommola, LAB-ammattikorkeakoulu

Salpausselkä Geopark näkyväksi –Elinvoimaa Päijät-Hämeeseen

Projektin tavoitteet

- 1) Lisätä Salpausselkä Geopark -alueen mahdollisuuksia houkutella lisää kävijöitä ja valmiutta vastaanottaa lisää kävijöitä kohteiden kestävä käyttö turvaten
- 2) Vahvistaa alueen asukkaiden ymmärrystä ja tietämystä oman alueen arvosta ja käyntikohteista sekä lisätä asukkaiden ja kesäasukkaiden paikallisylpeyttä ja innostaa kestävään lähimatkailuun ja liikkumiseen
- 3) Vahvistaa Salpausselkä Geopark -alueen mahdollisuuksia saavuttaa UNESCO Global Geopark –tunnustus

Toteutusaika

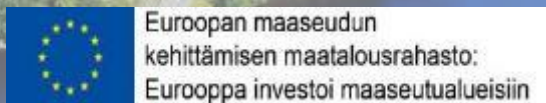
1.1.2020-30.6.2021

Toteuttajat

LAB-ammattikorkeakoulu, Geologian tutkimuskeskus

Rahoittaja

Maaseuturahasto

UNESCO Global Geopark, Fundamental features (Visibility)

“UNESCO Global Geoparks promote sustainable local economic development mainly through geotourism. In order to stimulate the geotourism in the area, it is crucial that a UNESCO Global Geopark has visibility. Visitors as well as local people need to be able to find relevant information on the UNESCO Global Geopark. As such, UNESCO Global Geoparks need to provide information via a dedicated website, leaflets, and detailed map of the area that connects the area’s geological and other sites. A UNESCO Global Geopark should also have a corporate identity.”

- Salpausselkä Geopark -kohdeoppaan sähköinen versio julkaistu syksyllä
- Opasta täydennetään uusilla kohteilla + lisätään englanninkielinen versio
- 1. painoversio tulossa keväällä
- Saatavilla jaettavaksi kunnissa ja yhteistyöyrityksissä

(seuraavissa kuvissa oppaan 1. sähköisen version kohdelistaus ja esimerkki kohdesivusta)

KOHDEKARTTA

MIELENKIINTOISIA KOHTEITA ALUEELLA SITES OF SPECIAL INTEREST IN THE AREA

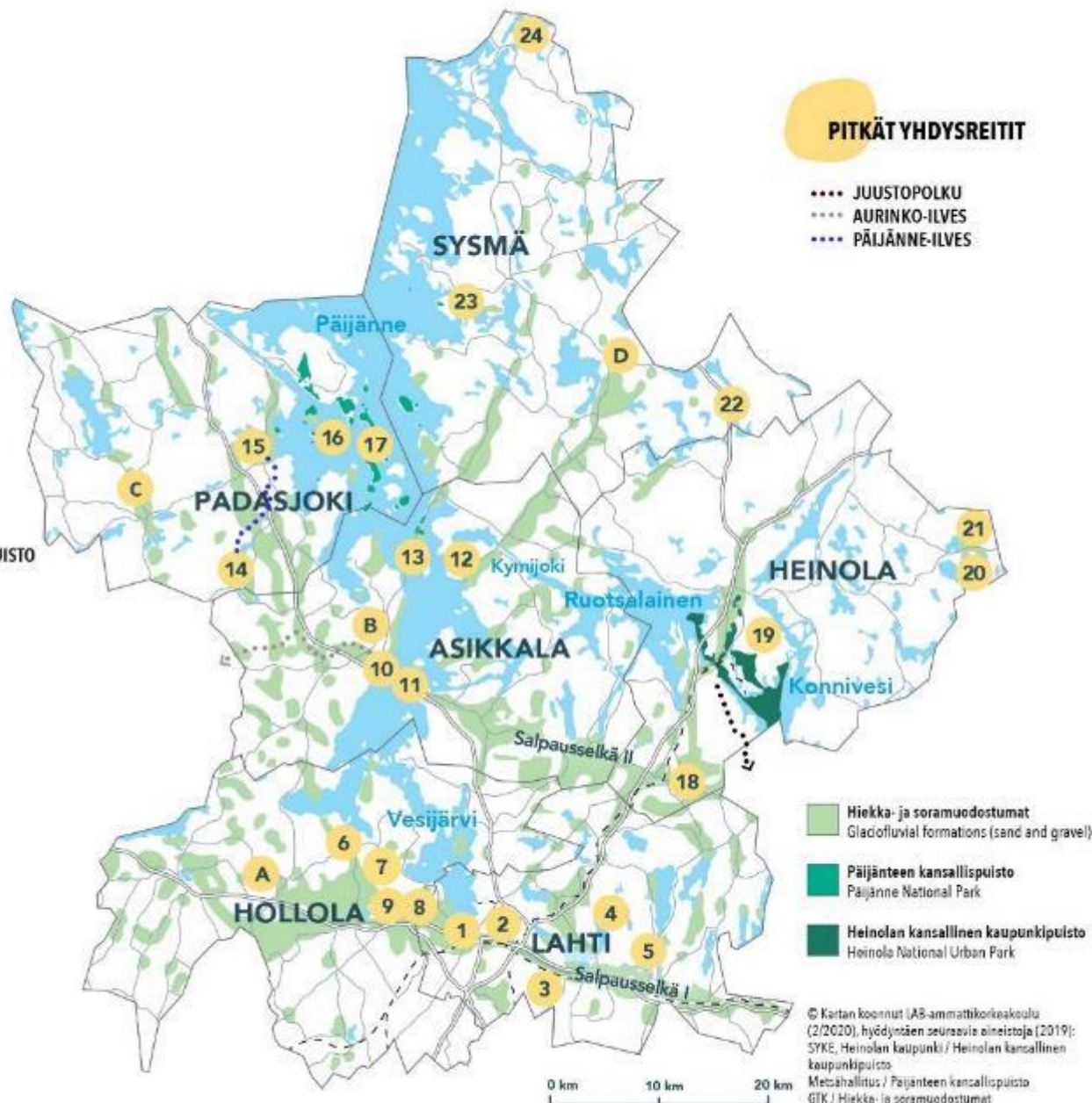
1. LAHDEN URHEILUKESKUS
LAHTI SPORTS CENTRE	13. PULKKILANHARJU
PULKKILANHARJU ESKER
2. LEHMUSREITTI
LEHMUSREITTI URBAN NATURE TRAIL	14. TARUKSEN RETKEILYALUE
TARUS HIKING AREA
3. LINNAISTENSUO
LINNAISTENSUO MIRE	15. KULLASVUORI
KULLASVUORI HILL
4. LAPAKISTON RETKEILYALUE
LAPAKISTO NATURE RESERVE	16. PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO
PÄIJÄNNE NATIONAL PARK
5. PAJULAHTI
PAJULAHTI SPORTS CENTRE	17. KELVENNE
KELVENNE ISLAND
6. KAPATUOSIAN LINNAVUORI
KAPATUOSIA HILL FORT	18. VIERUMÄKI
VIERUMÄKI RESORT
7. KUTAJÄRVI
KUTALAKE	19. HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
HEINOLA NATIONAL URBAN PARK
8. TIIRISMAA & PIRUNPESÄ
TIIRISMAA HILL & PIRUNPESÄ GORGE	20. PAISTJÄRVEN RETKEILYALUE
PAISTJÄRVI HIKING AREA
9. SALPA-SUPPA
SALPA-SUPPA KETTLE	21. PIRUNKIRKKO
PIRUNKIRKKO CAVE
10. AURINKOVUORI
AURINKOVUORI HILL	22. ONKINIEMEN LIKKUVA KIVI
ONKINIEMI ROCKING STONE
11. VÄÄKSYN KANAVA
VÄÄKSY CANAL	23. PÄIJÄTSALO
PÄIJÄTSALO ISLAND
12. KALKKISTEN KANAVA
KALKKINEN CANAL	24. KAMMIOVUORI
KAMMIOVUORI HILL

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET NATIONALLY VALUABLE RURAL LANDSCAPES

- A. KASTARI - HATSINA - KUTAJOKI
B. KURHILA - PULKKILA
C. AUTTOINEN & VESIJAKO
D. NUORAMOINEN

PITKÄT YHDYSREITIT

- JUUSTOPOLKU
..... AURINKO-ILVES
..... PÄIJÄNNE-ILVES

© Kartan koostanut (AS-ammattikorkeakoulu
(2/2020), hyödyntäen seuraavia lähteitä (2019):
SYKE, Heinolan kaupunki / Heinolan kansallinen
kaupunkipuisto
Metsähallitus / Päijätneen kansallispuisto
GTK / Hiekka- ja soramuodostumat
MML / Teostekartta

KOHDEKUVAUS

Lyhyen ajomatkan päässä Lahden keskustasta sijaitseva Linnaistensuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Suon turvekerroksen paksuus on noin 3 metriä. Aluetta reunustavat sekametsät. Suon rauhallisia maisemia voi ihailla sen poikki kulkevalta pitkospuureitiltä, jonka varrella on suoluonnosta kertovia opastauluja.

Linnaistensuo hyväksyttiin Euroopan Unionin Natura 2000-verkostoon vuonna 1998 edustavana näytteenä eteläsuomalaisesta keidassuoluonnosta. Rauhoituksen piirissä on tällä hetkellä noin 200 ha alue. Natura 2000:n tavoitteena on turvata EU:n luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä. Linnaistensuolla on peräti 15 eri suotyyppiä. Eniten on keidasrämettä ja rimpinevarämettä.

HYVÄ TIETÄÄ

Suolle pääsee kahdesta eri lähtöpisteestä, joista toinen sijaitsee suon itäpuolella ja toinen länsipuolella. Suon ylitse kulkee pitkospuureitti, jota suositellaan käytettävän suolla liikuttaessa. Pitkospuulle johtaa molemmista lähtöpisteistä keltaisin maalimerkein merkitty polku.

Linnaistensuo on suojelualue, jolla liikkumisessa tulee noudattaa annettuja rajoituksia. Alueella ei ole nuotiopaikkoja eikä leiriytymiseen sopivia rakenteita.

VAATIVUUS

Suo on vaikeakulkuinen sulan maan aikana, mutta pitkospuureitillä on helppo liikkua. Linnaistensuo on hyvä valinta retkeilykohteeksi lapsiperheille, mutta liikuntaesteisille reitti ei sovellu.

RETKEN ALOITUSPAIKKA

Korvenrannantie 262, Lahti (länsi)
Ilolantie 48, Lahti (itä)

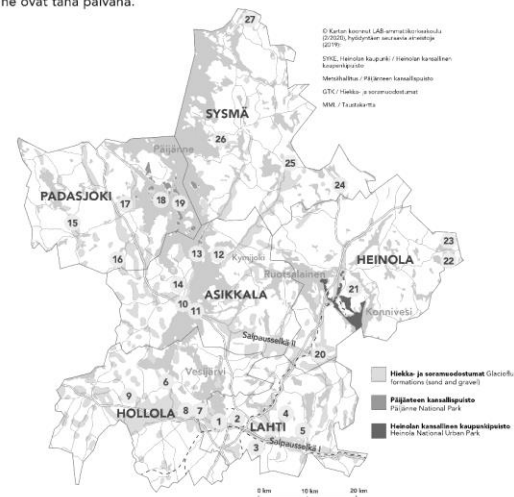
KUVA: RIIKKA MÄYRÄNPÄÄ

Materiaaleja maasto- opasteiden tueksi -alueinfo täydentää kohdeinformaatiota

VEDEN MUOVAAMA MAISEMA

Viimeisimmän jääkauden jäljensä jättämät Salpausselät ovat Suomen kansainvälisesti tunnetuinta geologista luonnonperintöä. Koko eteläisen Suomen poikki ulottuvat Ensimmäinen ja Toinen Salpausselkä ovat korkeimmillaan ja näyttävimmillään Salpausselkä Geopark -alueella. Ne muodostavat täällä ainutlaatuisen, muinaisten jäätikköjokien virtausta kuvastavan kokonaisuuden yhdessä pitkien, viuhkamaisesti pohjoiseen suuntautuvien harjujaksojen kanssa. Alueen sadat järvet, pienistä suppalammista Suomen toiseksi suurimpaan järveen Päijänteeseen, luovat upeita maisemia ja virkistymämahdollisuuksia. Salpausselät ja harjut hienoine ulkoilu- ja maisematoineen ja runsaine pohjavesivarantoineen ovat muodostuneet pääasiassa sulamisvesivirtojen kuljettamasta, lajittelemasta ja kerrostamasta sorasta ja hiekasta jääkauden loppuvaiheessa noin 12 000 vuotta sitten. Mannerjäätikkö ja sen sulamisvedet ovat osaltaan muokanneet myös lähes 2 miljardia vuotta sitten syntyneitä kalliokohteitamme sellaisiksi kuin ne ovat tänä päivänä.

MIELINKINTOIHIA KOhteita Alueella SITES OF SPECIAL INTEREST IN THE AREA

1. LAHDEN URHEILUKESKUS
LAHTI SPORTS CENTRE
2. LEHMUSREITTI
LEHMUSREITTI URBAN NATURE TRAIL
3. LINNAISTENSUO
LINNAISTENSUO MIRE
4. LAPAKISTON RETKEILYALUE
LAPAKISTO NATURE RESERVE
5. PAJULAHTI
PAJULAHTI SPORTS CENTRE
6. KAPATUOSIAN LINNAVUORI
KAPATUOSIA HILL FORT
7. TIIRISMAA & PIRUNPESÄ
TIIRISMAA HILL & PIRUNPESÄ GORGE
8. SALPA-SUPPA
SALPA SUPPA KETTLE
9. AURINKOVUORI
AURINKOVUORI HILL
10. VÄÄSKY CANAL
VÄÄSKY CANAL
11. KALKKISTEN KANAVA
KALKKISTEN CANAL
12. PUKKILANHARJU
PUKKILANHARJU ESCHER
13. TARUKSEN RETKEILYALUE
TARUS HIKING AREA
14. KURHILA - PUKKILA
15. AUTTOINEN & VESIJAKO
16. NUORAMOINEN
17. KULLASVUORI
KULLASVUORI HILL
18. PÄIJÄNTEEN KANSALLISPUISTO
PÄIJÄNNE NATIONAL PARK
19. KELVENNE
KELVENNE ISLAND
20. VIERUMÄKI
VIERUMÄKI RESORT
21. HEINOLAN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
HEINOLA NATIONAL URBAN PARK
22. PAISTJÄRVEN RETKEILYALUE
PAISTJARVI HIKING AREA
23. PIRUNKIRKKO
PIRUNKIRKKO CAVE
24. ONKINIEMIEN LIUKUVA KIVI
ONKINIEMI ROCKING STONE
25. PÄIJÄTSALO
PÄIJÄTSALO ISLAND
26. KAMMIOVUORI
KAMMIOVUORI HILL

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET NATIONALLY VALUABLE RURAL LANDSCAPES

9. KASTARI - HATSINA - KUTAJOKI
14. KURHILA - PUKKILA
15. AUTTOINEN & VESIJAKO
25. NUORAMOINEN

A LANDSCAPE CREATED BY WATER

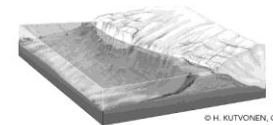
The Salpausselkä ridges, laid down by the last Ice Age, represent the best-known geological heritage of Finland. The First and Second Salpausselkä reach across the entirety of southern Finland and are at their most spectacular in the area of Salpausselkä Geopark. Here they are joined by long esker chains, radiating in a northerly direction. Together these features form a unique entity, made of sand and gravel transported, sorted and deposited by ancient glacial meltwater streams some 12 000 years ago. They offer great surroundings for outdoor activities and hold massive reserves of high-quality groundwater. The continental ice sheet and its meltwaters have also shaped our rocky geosites, formed nearly 2 billion years ago, into what they are today. Hundreds of lakes, ranging from small kettle ponds to Finland's second largest lake, Päijänne, offer stunningly beautiful views and excellent opportunities for recreation.

MIKÄ ON GEOPARK?

Geopark on yhtenäinen maantieteellinen alue, joka sisältää kansainvälisesti merkittäviä geologisia kohteita. Se kertoo maiseman ja maastonmuotojen syntyä ja kehitystä sekä nostaa esille alueen kohteita, tuotteita ja palveluita. Alueen luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen, paikallisen identiteetin vahvistaminen sekä kestävä kehitys edistämisen ovat geoparkin keskeisiä tavoitteita.

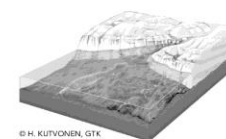
WHAT IS A GEOPARK?

A geopark is a single, unified geographical area that has sites and landscapes of international geological significance. Geoparks raise awareness of the importance of the area's geological heritage and promote local sites, products and services. Some of the key objectives of geoparks include preserving a region's natural and cultural heritage, strengthening local identity and promoting sustainable tourism.

Salpausselät ovat reunamuodostumia, jotka kerrostuvat mannerjäätikön reunan eteen pääasiassa jäätikköjokien kuljettamasta ja lajittelemasta hiekasta ja sorasta. Piirros kuvaa Toisen Salpausselän muodostumista Väkyssä.

The Salpausselkä ridges formed when sand and gravel, transported and sorted by glacial meltwater streams, were deposited at the margin of the continental ice sheet as adjacent deltas. The illustration shows the Second Salpausselkä forming in Väkyssä.

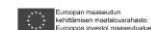

© H. KUTVONEN, GTK

Harjut kerrostuvat mannerjäätikön sisällä virranneiden jäätikköjokien kohdalle niiden kuljettamasta hiekasta ja sorasta jään sulassa ja jäätikön reunan hitaasti vetäytyessä. Pukkilanharju noin 11 500 vuotta sitten.

The meltwaters deposited sand and gravel as eskers at the bed and mouths of the subglacial meltwater streams while the margin of the melting continental ice sheet was slowly withdrawing. Pukkilanharju Esker about 11 500 years ago.

SALPAUSSELKAGEOPARK.FI
#SALPAUSSELKAGEOPARK

Kohdeopasteissa sama ydinsisältö, vaihtuva tyyli

Maastoon sijoitettavilla kohdeopasteilla tehdään näkyväksi alueen status (tulevaisuudessa mahdollinen UNESCO Global Geopark –arvo)

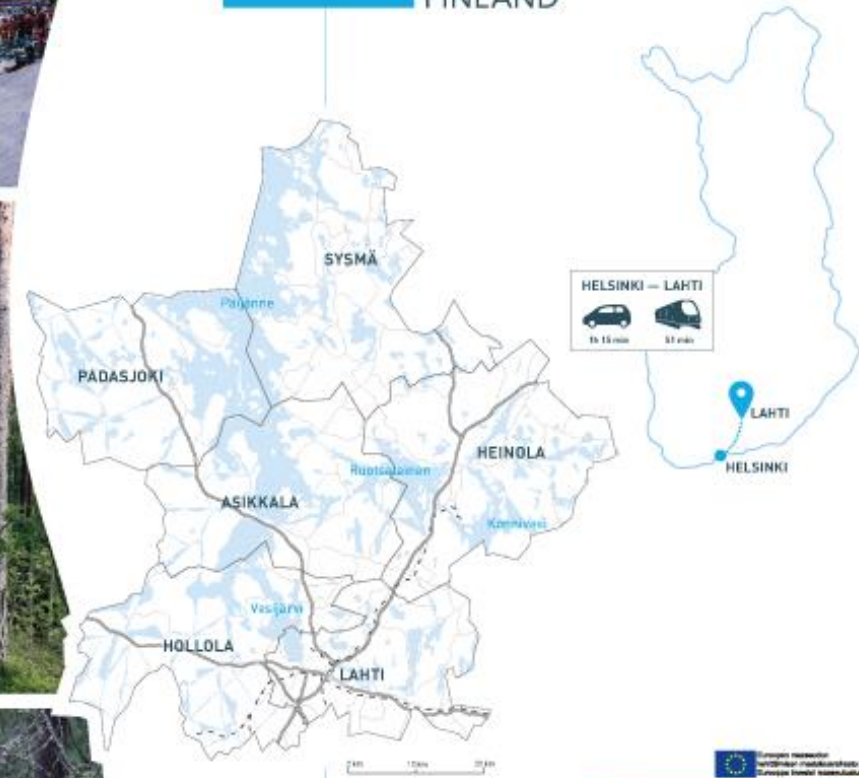
Tarjotaan valmiiksi luotuja sisältömalleja kuntien, yritysten ja muiden yhteistyötahojen hyödynnettäviksi

- yhteinen sisältö=alueen yleistarina
- erityinen sisältö=kohdekohtainen tieto
- tyyli= reitin ylläpitäjän mukainen

Synergiaa, yhteistyötä, kustannustehokkuutta, osallisuutta, parempaa näkyvyyttä

Näkyvyyttä tapahtumiin -lainaa tai teetä oma seinäke

Asiakasryhmä

- Aktiiviset luonnossaliikkujat (paikalliset)

Esimerkki1: GEOPARK – SUUNNISTUS (Pilotti:20.9, Hollola)

Mitä?

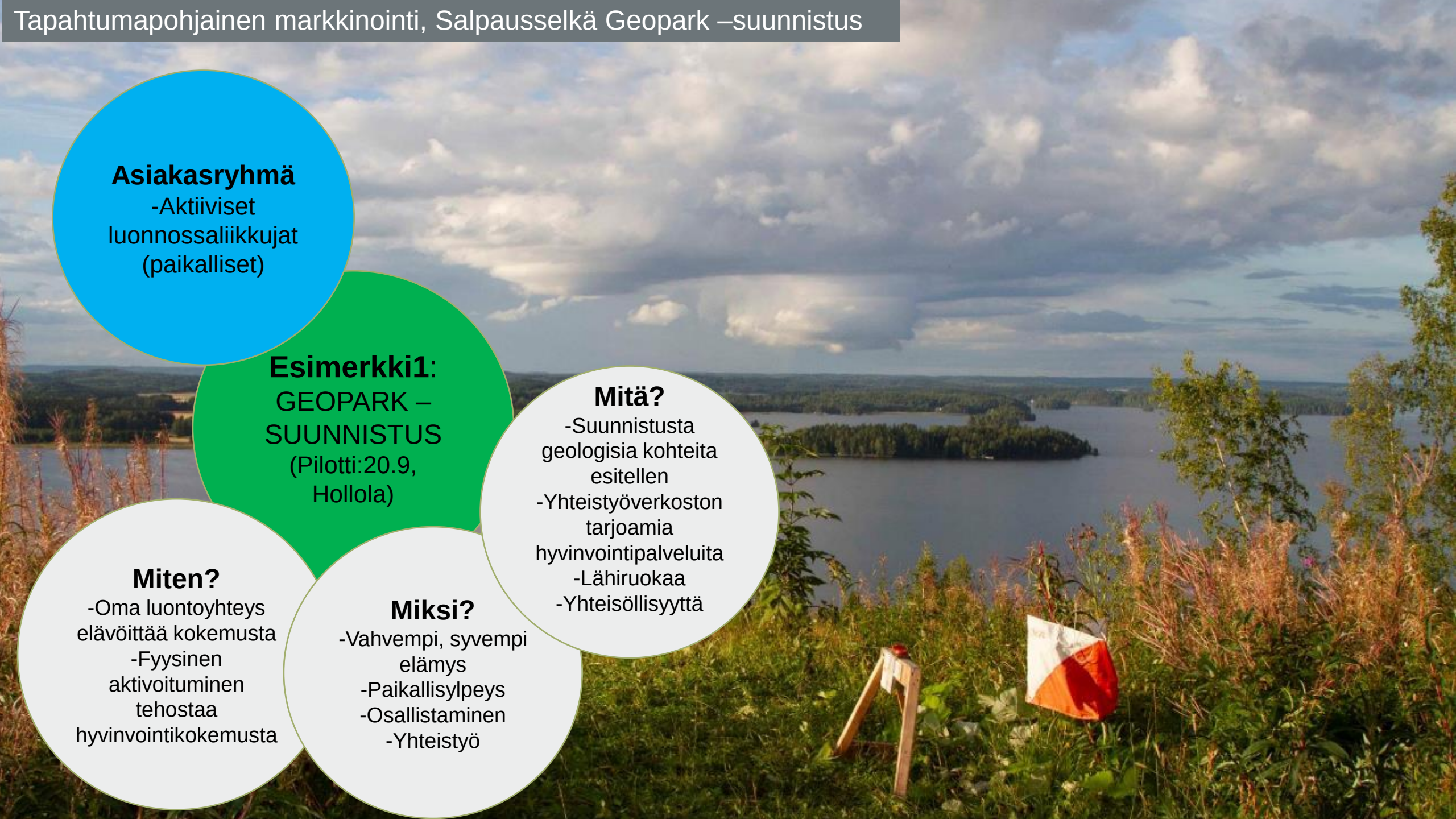
- Suunnistusta geologisia kohteita esitellen
- Yhteistyöverkoston tarjoamia hyvinvointipalveluita
- Lähiruokaa
- Yhteisöllisyyttä

Miten?

- Oma luontoyhteys elävöittää kokemusta
- Fyysinen aktivoituminen tehostaa hyvinvointikokemusta

Miksi?

- Vahvempi, syvempi elämys
- Paikallisylpeys
- Osallistaminen
- Yhteistyö

**TULOSSA /
kevät 2021**

**27.5
Lahti
(Pajulahti)**

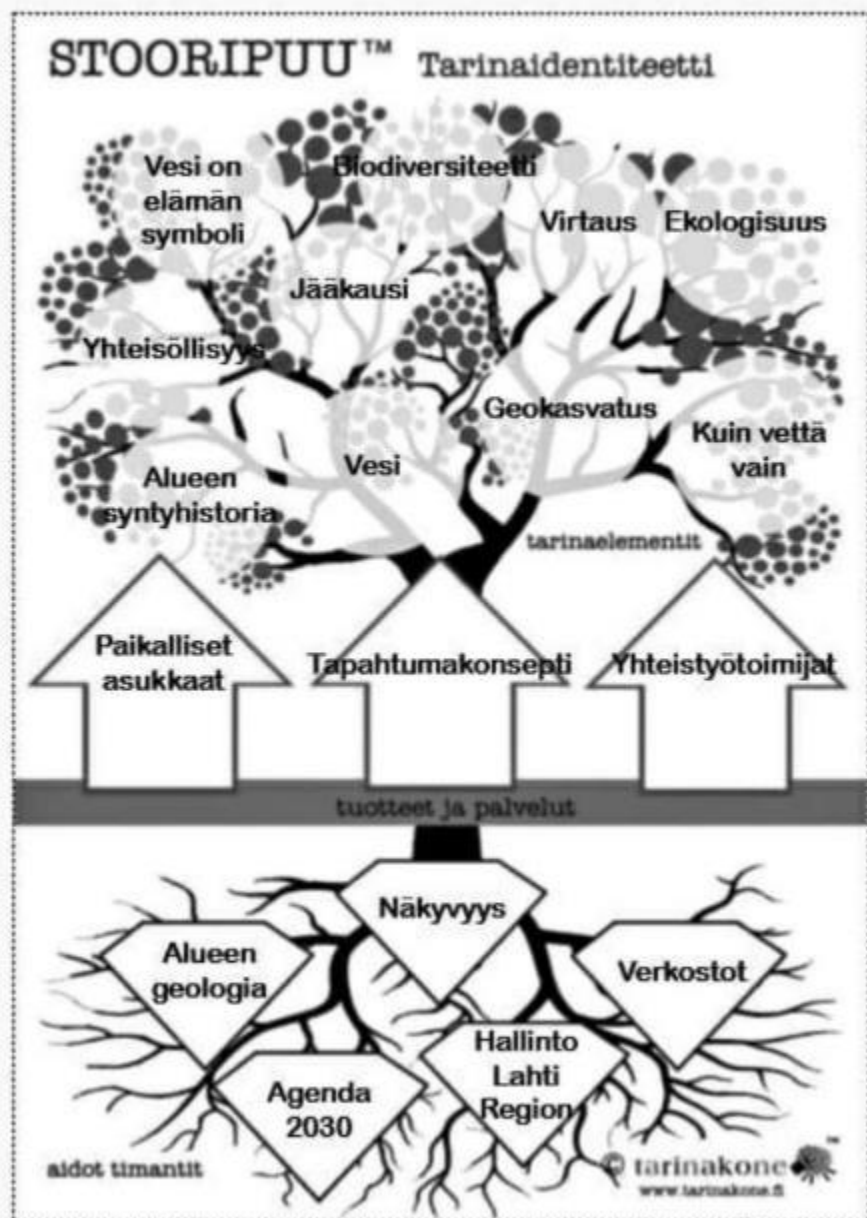
**20.5
Padasjoki
(Kullasvuori)**

**5.5
Asikkala
(Aurinkovuori)**

MUKANA YHTEISTYÖSSÄ:

- Salpausselkä Geopark näkyväksi –hanke
- Salpausselkä Geopark –yksikkö
- alueen suunnistusseurat
- Kunnat
- Yritys- ja yhdistystoimijoilla mahdollisuus päästä mukaan yhteistä näkyvyyttä edistävällä idealla

Kuva: Kimmo Hirvonen

Tapahtumaidemat

Brainstorming

Geokätköily
(Ei voi olla massatapahtuma)

Liiku luonnossa -tapahtuma
(Yhdessä kohteessa paljon harrastemahdollisuuksia)

Retkiruoka -kursseja kohteissa
(esim. lapakistossa, paistjärvellä. Eri tasoisia kursseja. Tässä voisi hyödyntää yhteistyötilojen luomutuotteita)

Jääkausi- teema

Aistiviikot

Salpauksien tarina
Tarina tyylisesti opastettu kierros miten reunamuodostumat syntyivät

Perheet vs Perheet
Paikallisen perheet kisaa keskenään olympialaistyylistä (ehkä kesällä parhaiten toteutettava)

Kivikautinen työpajapäivä
(Kohteen reitin varrella jokaisella yrityksellä kivikautinen tms rasti)

Perhesuunnistus -tapahtuma
(Ja tämän jälkeen vaikka ympärivuotiset kylmät rastit)

Salpausselkä Geopark -tapahtumasuunnittelupohja: Retkiruokakurssi

Miksi?

Paikallisten yritysten ja yhdistysten tukeminen, muun muassa käyttämällä luomumaatilojen raaka-aineita.
Lisätään luonto- ja lähiruokakasvatusta.

Missä?

Salpausselkä Geopark luontokohteessa, esim. Lapakistossa tai Paistjärvellä.

Ruoanteko joko yhdessä kohdassa tai pitkin luontopolkua useammassa kohtaa.

Kuka?

Järjestäjinä toimisivat Salpausselkä Geopark toimijoiden lisäksi yhteistyötoimijoista luomumaatilat, Pätevät kouluttajat esimerkiksi yhdistysten tai partion kautta.

Milloin?

Syksyllä neljän viikon välein tasoa nostava kurssi.

Kurssin suunnittelulle varattu 2x2h viikossa ja viikko ennen tapahtumaa 6h.

Mitä?

Eritasoisia retkeilyruokakursseja luonnossa.
Teemana luonto, retkeily, ruuanlaitto.
Budjettiin täytyy sisältyä mm. retkeilyruokavälineet, tarvittavat passit, kouluttajan palkkaus.

Kenelle?

Ruuasta ja luonnosta kiinnostuneet.
Kohderyhmä esimerkiksi koululaiset tai Päijäthämäläiset aikuiset.

Haluaisitko sinä olla mukana toteuttamassa Salpausselkä Geoparkin ensimmäistä retkiruokakurssia?

Huikopala

*ruisohramallasleipäsellä
yläkypsää hirvenpaistia
pikkelöityjä
suppilovahveroita
sokeroitua puolukkaa
Ruohosipulia*

*Makuja Salpausselkä
Geoparkin metsistä*

VegeHuikopala

*100 % kauraleipäsellä
Paahdettuja kanttarelleja
vegemajoneesissa
Sokeroituja puolukoita
Ruohosipulia*

*Makuja Salpausselkä
Geoparkin metsistä*

Kiitos!

Kuva: Marinella Himari

 **LAB University of
Applied Sciences**

 **Salpausselkä
Geopark**
FINLAND

Päivi Tommola
LAB-ammattikorkeakoulu, projektipäällikkö
Salpausselkä Geopark näkyväksi –hanke
paivi.tommola@lab.fi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin